

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

30 aug. st. v.

11 sept. st. n.

Esc in fiecare duminică.

Redacțiunea in
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 35.

ANUL XXIII.

1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Timoteu Cipariu.

La mórtea lui Timoteu Cipariu.

Imbracă-ți haină neagră, națiunea mea iubită,
Căci ai un mort, ce vécuri l'or plânge nencetat;
Perduși un fiu de fală, ce 'n timpuri de ispită
Ț-a fost lucéfer mândru și 'ntéiu Ț-a luminat.

Trăirăm vécuri grele, striviți de lumea tótă,
Ne mai șciind de-ajungem nici Țiua cea de mâni;
Toți cei mai slabi de ânger ne-au părăsit in glótă.
N'aveam decât morméntul ș-o spadă ruptă 'n mâni.

Când liniștea de mórte părea că-i mai deplină,
Ca cei ce vreu să dërme icóna din altar,
Viniâu să ne răpescă și vița cea latină,
Că némul nostru este ilir, alban, bulgar.

Acésta cutezare stérni 'n națiune viéța
Și 'n nópte se iviră, ca focuri de păstori,
Bărbați și juni cu carte și respirară céța,
S'ascuseră dușmanii ca liliecii 'n Țiori.

Cipariu s'a pus s'adune comórele de limbă
Ș-a dat națiunii, lumii, o carte-talisman,
Ce farmecă, convinge, ce fama rea Ț-o schimbă
Ș-arată pogorirea din sângele roman.

Cum Moise cu toiagul tăia prin mare cale
Și-și duse tot poporul la malul cel senin:
Așa Cipariu cu cartea-i făcú națiunii sale
Cărare 'n lumea mare spre cuibul vechiu latin.

Și noi luând-o 'n mână, ca biblia creștină,
Pornirăm cu mândrie, ca cei ce sânt moșneni:
Pe stradă băețandrii ne 'mprôșcă toți cu tină,
Ne fluera și strigă, că noi sântem »Rumâni.«

Strigați pe cât vi-i gura, noi mergem inainte,
Plângându-ve de milă, că tóte-s inesar:
Sântem latini din Roma, prin sânge, prin cuvinte,
Așa ne spune firea și cartea lui Cipariu.

Sântem latini din Roma, din classica trupină
Și vrem să fim aceiași ori unde ș-ori și când;
La ură, volnicie, Românil nu se 'nchină
Și nu-i putere 'n lume să-i stingă mândrul gând.

Cipariu ne-a dat tária, el a nălțat altarul
La care tot Românul se 'nchină 'nsuflețit...
Noi dăm mereu nainte... Figura lui ca farul
Va lumină prin vécuri p'ó stâncă de granit!

Iosif Vulcan.

Timoteu Cipariu.

(1805—1887.)

Națiunea română și in deosebi literatura ei a imbrăcat doliu. Unul din bărbații noștri de frunte, a cărui activitate literară formeză o epocă, Timoteu Cipariu, a încetat din viață.

A fost bătrân, a atins etatea aceea ce sórtea numai la puțini li-o acordă, a trecut de 82 de ani și totuș il perdurăm atât de curënd, căci am fi dorit să trăescă încă timp îndelungat, să mai imbogățescă literatura noastră și să-i fie încă mulți ani o decóre, o fală.

Dar sórtea ni l'a răpit. Sâmbăta trecută, după incheierea foii noastre, primirăm din Blaș șcirea tristă,

că nestorul literaturii și părintele filologiei române, a murit acolo in dimineța aceea, adecă la 3 septembrie. Și astfel nu ne rămâne decât aceea mângăere plină de lală, că l'am avut, că Cipariu a fost român, și că a cultivat literatura noastră

Căci a fost unul din cei mai invéțați ómeni, ce secolul acesta a produs. Terenul seu principal de activitate a fost filologia. Inaintea lui, se póte Țice, filologia română n'a esistat. El a sistemisat-o, de aceea cu tot dreptul se póte numi părintele filologiei române. Nimeni până la dënsul n'a făcut așa studii serióse de limba română, nimeni până la dënsul n'a cunoscut atât de bine comorile ei ascunse, nimeni până la dënsul n'a trudit atâta ca să le adune, căci el a jertfit tot timpul, tótă averea și tótă viéța sa studiilor sale limbistice.

Literatura noastră merge inainte, pe Ți ce merge se fac descoperiri noue, generațiunile viótoare vor resturnă multe din teoriile lui Cipariu, ba nici generațiunea actuală nu-i urméză intru tóte: cu tóte aceste inse nimene și nici odată nu-i va puté contestá meritul de-a fi fost primul intemeietor serios de o sistemă, care va formá in veci o epocă in istoria literaturii noastre

La mórtea acestui mare bărbat, i aducem și noi tributul stimei noastre, reproducënd in nr. acesta portretul seu, la care vom remprospéța și câteva date biografice.

Timoteu Cipariu s'a născut din părinți liberi la anul 1805, in comuna Panade, aprópe de Blaș, unde-și făcú studiile și unde la 1823 termină cursul filosofic, ér la 1826 cel teologic.

Numai decât fu numit profesor, intéiu la gimnasiu, mai apoi la teologie și la 1854/5 ajunse director al gimnasiului și șcólelor din Blaș, in care calitate servi éráș aprópe vr'o 15 ani și sub conducerea sa școlile acele luară un avént mare.

In aceiași ani, la 1842 fu numit canonic, mai apoi prefect al tipografiei seminariale, ce o conduse aprópe la treiȚeci de ani, de aici datézá și activitatea sa literară, care de multe ori a dat lucru destul acelei tipografii.

In anii 1848/9 Cipariu a seos Țiarul politic »Organul Luminării«. mai târȚiu »Organul Națiunale.« in cari a scris articoli politici și studii literare. A fost membru al comitetului de pacificațiune, a luat parte in deputațiunile trimise pe atunci și 'n anii următori la Viena, a făcut parte din dieta din Sibíiu și a fost ales și pentru senatul imperial. Ér la cea din urmă alegere de mitropolit in Blaș, la 1868, a primit cele mai multe voturi după actualul mitropolit; mai apoi a fost numit preposit și vicar general al archidiecesei Blaș.

Cipariu are și meritul de a fi tipărit mai intéiu unele cărți bisericeșci cu litere latine. Áncă inainte de aceste, a inceput să publice lucrări de limba și literatura română, intre cari »Principiále de limbă« in »Organul Luminării« atraseră atenziunea publică. Apoi a urmat un șir de scrieri in acésta materie. Étă cele mai de frunte: »Gramatica limbei române«, edițiunea primă la 1854, a doua mai amplificată la 1869; »Acte și fragmente« la 1855; »Elemente de poetică« la 1860; »Cuvént la inaugurarea Asociațiunii transilvane« in 1861, in care trată cestiunea originiei Românilor; »Sintaxa limbei române« la 1877, care dimpreună cu »Gramatica limbei române«, publicată la 1869, au fost premiate cu premiul cel mare al Academiei Române din București.

Mai trebuie s'adaugem fóia periodică »Archiv pentru filologie și istorie« redactat séu mai bine scris de dënsul, care va rămâne pentru totdeauna un isvor prețios pentru toți filologii și istoricii noștri.

Afară de aceste, a mai colaborat și la alte ziare, a scris mult în »Fóia« Gazetei, și — însemnăm cu mândrie — a onorat cu câțiva articoli și »Familia« la înființarea sa, articoli semnați cu litera »C.«

Meritele sale literare recunoscute de mult, guvernul României a invitat și pe Cipariu la 1867 să ia parte la înființarea societății academice din București, care îl alege apoi vice-president. Asociațiunea transilvană îndată la întemeierea ei, în 1861, îl alege întâi vice-president, mai apoi president, post ce-l ocupă până la moarte. Er Societatea orientaliștilor din Germania îl numi membru onorar.

În anii din urmă el a trăit retras din viața publică politică și socială; n'a luat parte la sesiunile generale ale Academiei Române din București, la a cărei inaugurare a fost întâmpinat cu mare entuziasm; ba n'a putut conduce nici adunările generale ale Asociațiunii transilvane, căci slăbiciunea bătrânețelor și sănătatea-i sdruncinată nu i-au dat voie să părăsescă Blașul.

În acest mic orașel ardelenesc, dar nemuritor în istoria culturii noastre, unde a lucrat ca tiner și bărbat, a petrecut densul și restul zilelor sale, ne mai eșind din casă și ocupându-se până la moarte cu studiul limbii române.

În etern amintirea lui!

Praf și cenușă.

— Novela. —

(Urmare)

II.

Domna Sirian eră foarte îngrijată pentru întărirea fiului seu și liniște nu simți ea, nici după ce-l aușise că a venit și s'a culcat. I eră tēmă să nu fi pățit ceva, să nu fi avut vr'un conflict cu cineva, din care ar pute rezultă — Dōmne fereșce — vr'un duel. Ah, căci tinerii nu-s nici odată destul de precauți!

Torturată de astfel de griji, isvorite dintr'o iubire esagerată, a petrecut noptea în neliniște și cu visuri rele, la cari ținea, ca toate muierile în vērștă foarte mult.

Diminēța pe la 6 ore, când rēndunelele cāntau în versul lor dulce și de o intimitate atât de melodică imnele lor pe sub streșina cāsii, dōmna Sirian eră în picioare. Ea se furișă tiptil în vērșul degetelor până la ușa lui Sirian și ascultă cu resuflarea sugrumată câteva secunde, apoi se întorșe tot în aceeași liniște, dar ceva mai puțin îngrijată.

Pe fereșta deschisă se revērșă lumina zilei în valuri pline de viață, cari aduceau miresme dulci de pe florile grădinei umede încă de ploața de astă nopte. Odaia eră simplă, dar bine îngrijită. Avea timbrul acela impunător de stimă, care caracterisēză arangiamentul locuințelor inteliginței noastre mai în vērștă. În mijloc o mēsă mare rotundă acoperită cu o cūvertă de colōre nchisă, pe ferești perdele lungi și albe ca laptele, strinse dedesubt cu niște agrafe de un format arhaic, lângă mēsă și pe la pāreți cu totul 6 scaune umplute și acoperite cu pānzături albe, tot după un fason vechiu, în stānga patul, în drēpta doue dulapuri cvadrate cu câte doue uși și indispensabilul scaūnași lângă scaunul dela fereștă. În fruntea cāsii eră o cānāpea, deasupra căreia sta o icōnă masivă, cu niște cadre late aurite, represintānd pe maica Domnului cu mātuitorul lumii în brațe. Er în fața icōnei, acātată în trei lānțușe de un arc de fer, sta o candelă de ulei, în care ardea feștila necontentit pentru sufletele morșilor.

Până ce arangiă servitōrea lucrurile în odaie,

dōmna Sirian eși în grădină la primblare, rumpēnd cānd de aci cānd de-acolo câte o clōmbă uscată și cercetānd cu ngrijire fiecare pōmă de pe oltoii cei tineri. După aceea se întorșe erăș în odaia ei, ca să-și facă obicinuita rugăciune înaintea sfintei icōne, cu glas tare și evlavios, rostind credeul, tatăl nostru, maică precurată și altele și inchidēnd la urmă cu o rugăciune pentru odihna repositașilor și sātătatea celor vii, pe cari i pomeniā totdeuna cu numele.

Într'aceea se sculă și Liviu. Și ađi ca niciodatā ascultă perdut în gānduri rugăciunea blāndă a māmii sale. Inse n'zādar ar fi voit s'o urmārēscă, ș'o đicā și el în tăcere după ea, peptul lui remānea rece pentru sentimentele religiōse. Er cānd auđi cu cātă cāldură se rugă māmăsa pentru el, o lacrimă i se furișă pe nesimțițe în ochi și zimbi amar.

— Sermana māmă, de-ar șei ea ce zadarnic se rōgă, — cugetă Liviu. Dar nu-i ertat s'o șcie. Pentru nesfērșita ei iubire baremi māngāierea s'o aibă pe pāmēnt, ca să me cređă fericit. Și de mi s'ar frānge inima sub masca fātārniciei, ea numai indestulit și vesel trebuie să me șcie.

Pe cānd eși Liviu din odaie, dejunul eră deja servit.

Mamă-sa-i grābi în cale și-l sārutā pe frunte cu o privire lungă și veselă, ca și cānd ar voi să-i citeșcă deodată tōte gāndurile lui din privirea ochilor. El i sārutā māna și o conduse la mēsă.

— Ce đi frumōsă și eu m'am sculat așā tārđiu, — đise Liviu uitāndu-se la orologiu. Ei, așā-i decā nu te culci la vreme.

Mamă-sa, care pentru lumea asta nu l'ar fi întreat unde a fost aserā, ca nu cumva întrebarea ei să i se parā lui o muștrare, îl întrebā cu gingāșie:

— Te-ai culcat mai tārđiu ca de obicei?

— La 3 ore după međul noptii. Am serbat onomastica lui Riurean. Și pintre pāhare ne-a trecut timpul de minune.

— Ai durmit dar abiā numai 5 ore?

— Me simt bine de tot și odihnit, — respunse Liviu, — așā cā decā te invoești, putem să respundem îndată la invitarea Gelineșcilor și să-i cercetām în locuința lor de vēră.

— O, ce bucurie imi faci ađi Livie, cā în fine te-ai invoit. Cāt de bine iți vei petrece cu Iosif și cu Elena. Cum să nu me nvoiesc! Indată trebuie să plecām, — đise dōmna Sirian, ca și cānd i-ar fi fost tēmă, cā fiul seu ș-ar pute schimbā pārerēa, decā vor întārđiā prē mult.

Peste o jumētatē de orā stātea trāsura gata în curte și dōmna Sirian cu Liviu plecarā la Gelineșcii; — ambii veseli, ea din inimă, el numai pe față, în vreme-ce în sufletul seu se ncuibā o tēmă nehotārītă, fāră ca să-și pōtā da sēmă de ce anume.

Ioan Gelinescu de Vale eră avocat și totodată proprietar, care trecea de om cu noroc în întreprinderi. Mare minune la noi romānii. Cāci omēnii noștri chiar și cei cu stare ajung în a doua, decā nu chiar în prima generațiune la ruină, fiindcā n'au noroc — cum se đice — la întreprinderi.

Ioan Gelinescu de Vale nu eră dintre omēnii de soiul acesta. Om cu cunoșcințe teoretice și practice, purtā o economie solidă, care pe lângă minimul rizicului aducea cel mai sigur venit, astfel, cā ađi stu la o avere de 60 până la 80 de mii. Pe lângă aceste eră unul dintre cei mai populari omēni ai ținutului, care nu-și ținea ușile nici odatā incuiate înaintea nenumēratelor colecte spre scopuri filantropice, de cari sūnt har Domnului destule.

Abiā va esistā vr'o țēră unde să se punā atāta pond pe sentimentele de rasă ale omēnilor, ca în Transilvania. De n'trebi pe un cunoscut, ce om este

cutare, — cel dintâi respuns ce ți-l va da, este, că-i »bun naționalist» ori »un prepădit» și numai după aceea trece la calitățile cealalte. Trebuie deci să spui dela început, că Ioan Gelinescu de Vale trecea de mare naționalist, care a participat dela conferința din Mercurea începând la toate conferințele naționale, eră membru in comitetul partidului și tocmai de aceea »frunța» in adevăratul înțeles al cuvântului.

Din generația tribunilor din 1848, Gelinescu a fost amic intim al nenorocitului Sirian, cu familia căruia sta și acum in cele mai amicabile relațiuni, la cari ținea atât el, cât și soția sa foarte mult, cu deosebire decând Elena se făcu fată mare. Liviu Sirian eră om serios și cu minte, care mai avea ultimul rigoros, ca să devină doctor in jură. Și un ginere mai harnic să fi tot căutat, nu puteai afla.

De aceea eră bucurie mare la Gelinescu, când se opri o trăsură in curte, din care se cobori dâna Sirian cu Liviu.

Familia adunată 'n umbra verandei alergă veselă inaintea oșpeților. Dânele se sărutară, er bărbații se salutară in modul cel mai cordial. Gelinescu luă pe dâna Sirian de braț, er Iosif și Elena il luară cu muștrări nenumerate la asalt pe Liviu.

— Dle Sirian, trebuie să știi că-s supărată pe dta. — dîse Elena cu o seriozitate veselă.

— Pe mine, domnișoră? Sânt intr'adevăr curios să știu pentru ce. — respunse cu o uimire neprefăcută Liviu.

— Și încă mai întrebi? Sânt convinsă, că nu-mai dta porți vina, că așa de rar vine dna Sirian la noi.

— Pote să ai dreptate. Dar atunci te va surprinde de sigur, decă ți-oi spune, că tot eu port vina, că a venit mama ađi aici.

— A, minunat! Va să dîcă tot ții, că este vină, — respunse cu un ris simpatie tinăra copilă și alergă in casă să ieie hainele dnei Sirian.

Liviu remase cu Iosif, fratele Elenei, inapoi. Tinerii erau cunoscuți vechi și colegi dela universitate.

— De un canon ai scăpat. — dîse ridând Iosif, — dar acum să te ții la al doilea. Nu cumva ai de gând să te călugărești, de nu te mai vede nimeni între ômeni?

— Ađi vorbă! Dar fiindcă trăim in era surprinderilor, află, că ađi noapte am beut cu Riurean, Cîntea et consortes pân' la 3 ceasuri după miezul nopții.

— De necredut! — esclamă cu o mirare ironică Gelinescu.

— Ei frate, tempora mutantur, — reflectă Liviu sec.

In vreme ce bătrânii se retraseră in salon, punându-se cu setea lor obișnuită pe povești, Iosif il duse pe Liviu in camera sa, arătându-i toate nimicurile câte le avea, puști, pistole, sabii, pumnale, boxeri, foarte elegante și câte alte toate. Și Liviu Sirian privia lucrurile cu interes viu; instrumentele acele ale morții, fără să știe de ce, aveau un farmec deosebit pentru el. La fiecare piesă se interesă de-amănuntul, de ce sisteme, cât bate și cu ce siguranță. Astfel, că eșiră ambii la o probă de tir in parc.

Intr'un târziu eși și Elena in grădină, luându-și drumul spre cei doi tineri.

Cu o palărie mare de paie 'n cap, impodobită cu o primă lată albastră, care formă inainte un ciucur mare à la Loreigne, încinsă cu un șorț colorat, care-i acoperia sinul in niște crețe regulate, la pept. cu o camelie albă, cu trupul filigran intr'o haină deschisă de vără, eră ca o nimfă, in fața căreia se ogîndă atâta naivitate drăgălașă, câtă viêtă și bucurie.

Liviu, care începuse a se simți bine între ômenii aceștia, o privi lung și un zimbet de plăcere se fu-

rușă in fața lui melancolică.

— Ce, copilă frumoasă și cât de fericită! — gândi el, perdut la vederea ei.

— Cum îți place, dle Sirian, viêtă noastră de țeră? Așă-i că nu ne invidiezi! — dîse copilă veselă, ca o đe de vără.

Liviu nu-și putu sugrumă un oftat ușor.

— Decă nu ve invidiez, nu știu; dar simt că in locul dvostre m'aș simți fericit.

— Vorbești serios, dle Sirian?

— Fôrte serios, domnișoră.

— Va să dîcă o nouă surprindere pentru mine, deși neplăcută, să aflu dela dta, care mi-o spui fôrte serios că nu ești fericit.

Liviu tresări.

— Ha, ha, ha. Erăș m'ai prins cu vorba. Ei, și decă n'aș fi?

— Decă n'ai fi? . . . Nu se pôte . . . Ar fi numai o inchipuire, — dîse Elena cu hotărire.

Iosif, care eră ocupat cu cioplirea unui băț, plecă să-și aducă ceva din casă. Liviu remase cu Elena.

— De unde nu este foc, nu ese fum, — dîse jumătate in serios Sirian.

— Dar eu ce să dîc, — reflectă Elena, devenind gânditoare sub impresiunea atmosferii acestui om, care eră atât de plăcută și totuș atât de apăsătoare asupra unui suflet fără de grigi, — inchisă aci între arborii aceștia 'nalți și departe de lume și de ômeni.

— Ce să dîci, domnișoră? Ori și ce ai dîce, dtale îți șede bine: arborii acești 'nalți îți cunosc graiul, îți simțesc pașul, dar pe mine nu me 'nțeleg nici ei, nici lumea.

Elena simția, că are dreptate Sirian. Dar tocmai de aceea ar fi voit să știe cu tot prețul cauza unei astfel de nefericiri duioșe, care e totdeauna o armă așă sigură față cu niște inimi simțitoare. Ea avea o inimă fôrte simțitoare și așă greu i cădea să auđă din gura lui Sirian cuvinte atât de ingrijitoare. Și simțul ei cel curat o indemnă cu o putere deosebită să mângăie pe omul acesta, atât de induiosat, dar atât de simpatie. I lipsia inse curagiul pentru acêsta. De aceea dîse cu aerul dulce al unei adevărate păreri de reu:

— Dar uite ce nesocotită sânt! Prin vorbele mele reu alese îți fac supărare, când făr' de aceea numai așă rar ne cercetezi.

Abia acum a observat Sirian, că er își jocă rola miserabil de reu. S'a tradat acum pentru a doua ôră. Atunci, influințat de vin, acum . . . de altceva, de . . . dar nu știea nici el de ce.

— Te înșeli, domnișoră, — reflectă deci cu grabă — decă cređi că sânt supărat, — cu atât mai puțin pentru cuvintele dtale, pe cari nu le pot ascultă fără de o deosebită părere de bine.

Înima Elenii bătea fôrte tare la auđul acestor cuvinte sincer rostite, er Liviu roși fără să vrea, de tēmă, ca nu cumva să fi đis pre mult. *

(Va urmă.)

Virgil Oniș.

* In numerul trecut s'au străcurat câteva greșeli de tipar in novela acêsta. Anume: Pag. 1, pasagiul ultim al colônei 2). in șirul 1: »prođuse» in loc de, »perđuse.« Pag. I, colóna a 2, in șirul 15 din jos »Feinul« in loc de »Teinul.«

Pag. 2), colóna 1) șirul 9 de sus: »interimului« in loc de »interiorului.«

Pag. 2) col. 1) șirul 14 din jos: »cazul« in loc de »cariul.«

Pag. 2) col. 1) șir 10 din jos, — după: »nu mai este rentôrcere! . . . « a remas afară dîcerea: »Și totuș »noroc« și »nenorocire« sânt numai niște frase?

Desgust.

Er s6rele apune, 6r 6iua se sf6rse6ce,
 Se face dimin6t6 și n6p6ea 6r sose6ce ;
 6r vaete, 6r pl6nger6, 6r ris 6i 6r zimbire,
 6r inimi ve6tedite și g6le de simt6re . . .
 Perit-a dintre 6meni de vremuri prieten6
 Și a ramas pe lume st6p6n6, du6m6n6 ;
 Cuprinde 'n a ei bra6e pe sor6 și pe frate
 Și unul pentru altul, au g6nduri necurate . .
 Peri și c6snicia, tihnit6, credincio6s6,
 Pl6cerea chiar ajuns6 s6 fie a6i sc6rb6s6 :
 Pe bani, ca or ce lucru, se cump6r6, se vinde,
 Mi se 'nfi6r6 carnea, desgustul me cuprinde
 De-at6ta groz6vie, d'at6tea amari bl6steme,
 Ce zac in ast6 lume . . . 6r sufletul meu geme.
 Numa 'mpil6ri și vi6ii resun6 t6t6 firea
 Și v6cul de acuma sc6rbitu-mi-a simt6rea.
 Pe aripile vremei, a6 vr6 mai cu grabire
 S6-mi sune iute ceasul s6 per din omenire !

Smara.

Istoria rom6nilor dela Mur66ul de jos.

(Dedicat6 dlui Vinc. Babe6.)

(Urmare.)

Am descifrat și eu ni6te inscrip6iuni, pe cari
 inse din lipsa caracterelor grafice aici nu le pot
 reproduce.

Di director al museului din Budapesta I.
 Hampel in cartea sa »despre averea lui Atila, descrie
 acestea obiecte de anticitate și face posibile a fi fost
 in posesia lui Atila, pe cari 6nsul le-a fi primit dela
 capii gepi6ilor cari locuiau in Transilvania. Di Hampel
 esplic6 acestea inscrip6iuni și all6 chiar numele pro-
 priu a doi principii gepi6i : »Bonela domnitorul
 regatelor Th6se și Digetoi și Butavul domnului regatelor
 Tagrolandului, Ett6 și Taise.« — Numitul director d6
 esplicare la a doua inscrip6iune : »D6c6 te vei spl6a cu
 ap6, te cur6te6ci de t6te p6catele.«

Acestea inscrip6iuni s6nt de o mare val6re isto-
 ric6, in prima inscrip6iune se arat6 numele a doi
 domnitori. Cine a fost 6re Bonela (Bonil6) și Butavul
 domnitorii dela Tisa? 6r a doua inscrip6iune docu-
 ment6, c6 cre6tinismul deja pe timpul hunilor in p6r-
 6ile Tisei, 6r6 r6sp6ndit.

Se afirm6, c6 all6torul anticit66ilor, ar fi allat și
 o cruce de mare val6re, pe care ar fi d6ruit-o mo-
 n6stirei din Bezdin, care și p6n6 a6i, se p6strez6 ca
 o relicvie de c6tr6 monachii s6rbi.

Este posibil, c6 acest6 avere s6 fie devenit ca
 d6ruire omagial6, in posesia lui Atila și vor fi servit
 la osp66ul seu ca obiecte de trebuin66. Murind inse
 acest biciu alui D6eu cu o m6rte grabnic6, in mo-
 mentul bucuriei sale nuptiale, averile sale, — precum
 afirm6 retorul Prisc. — au fost ingropate cu ca-
 davrul lui Atila, in apropierea unui fluviu.

D6c6 pe timpul all6rii, se f6cea un scrutiniiu de
 o val6re archeologic6, eu a66 cred, c6 lemn6riile in
 forma de luntre m6rturisiau, p6te despre insu6i mor-
 m6ntul lui Atila : c6ci cu t6t6 posibilitatea putem
 afirm6, c6 poporul hun au locuit permanent p6n6 la
 m6rtea regelui lor acestea locuri și dela care popor
 hunic am eredit6 m6gurile (huncile) și averea allat6.
 Se p6te c6 riul afluent cu numele Aranea ce curge
 in giurul Ostrovului (Siget) va fi con6in6nd in noroiul
 seu multe ce apart6in istoriei locurilor acestora.

La 1880 inspre Nero, pe o aredicatur6 apr6pe
 de 6ermurii Arancei, s'au allat urmele unei mon6stiri
 in a c6reia pivni66, s'a putut ved6 o mul6ime de cranii
 decapitate și aruncate aci in gramad6. Se vede c6
 acest6 pivni66 6re c6nd a mai fost cercetat6 — pro-
 babil de 6meni s6p6tori dup6 averi. Nimic alta nu
 s'a allat, ce ar document6 anticitatea și istoria rui-
 nilor. Unii afirm6, c6 aci a esistat un sat cu numele
 Stul George. Dar e numai presupunere.

Ar fi s6 fie ni6te mijl6ce, ca s6 se fac6 ni6te
 s6p6turi sistematice. S6u b6rba6i competi6i și 6ciu-
 tori de ale istoriei și archeologiei, s6 vin6 a se inter-
 esa de terenul din pre6ma S6n Niculaului mare.

IV.

III. Comlo6.

Istoria acestei comuni este de o dat6 mai re-
 cent6, inse int6mpl6rile și modul de colonizare a ro-
 m6nilor s6nt de un interes a cuno66in6elor, pentru c6,
 ni se d6 o idee, c6 cum a 6ciut poporul nostru a-6i
 manifest6 b6rb666ia lui, c6nd 6r6 in primejdie și prin
 ce actiuni manifest6 el am6rea sa de patrie și a
 posed6 drept pe p6m6ntul p6r6in6ilor sei. Comlo6ul
 la desc6lcarea rom6nilor 6r6 locuit de un popor s6rb
 venit din Serbia dup6 imp6ciuirea B6natului Timi6an.
 Unde i6i formar6 6re-care parochie și se all6 sub
 patronagiul proprietarului Naco. Inse starea de li-
 bertate a B6natului, cu e6irea turcilor, f6cuse ca și
 rom6nii retr66i la munt6i și p6duri, s6 se cob6re și s6
 cuprind6 de nou locul p6r6in6ilor lor. 6r de alta parte
 familia Naco avea o rivn6, ca din comuna lui s6 fac6
 un ora6el comer6ial ; primi6 cu dragoste coloni6ti de
 t6te bran6ele și a66 și rom6nii din p6r6ile Cri6ului
 din Transilvania se ad6postir6 in Comlo6 pela anul
 1784. Cam tot pe timpul acesta in Rom6nia Tudor
 Vladimirescu cu ai sei din Oltenia se revolt6 pentru
 libertatea patriei. Ipsilant și Caragea deveniser6 a
 grecis6 tot ce 6r6 rom6nesc și rom6nul devenise sclav
 biciuit și batjocorit al unui grecotei pribegit și par-
 venit, care se strecorase in 66r6 cu maslina in gur6.
 Pe atunci Oltenii erau in mi6care, tinerii de inim6
 alergau a particip6 la emanciparea 66rei și a spriginii
 inten6iunile lui Tudor. — Dar acest6 resc6l6 fu dri-
 pit6 in cur6nd. Tudor devine asasinat mi6e6ce și
 legionarii lui luar6 lumea in cap, pribegind de per-
 secu6iunile st6p6nirii, unii din ei rentorn6r6 la cam-
 pinul familiar, 6r altii remaser6 pentru vecnicie de-
 p6rta6i de patria lor. — O c6t6 din acesti pribegii
 se ad6postii in apropierea Comlo6ului și 6r6 de
 pela Craiova, Slatina și Polovraci ; b6rba6i, to6i c6-
 lare cu flinta și biciul de dorob6n6 (sirma și giulea
 in v6r6) și ca atari, aci intre coloniile 6vabe erau
 infrico6a6i. — Acesti legionari nu au putut s6 fie 6meni
 ordinari, pe atunci rom6nul 6r6 sclav și sclavul nu
 prindea arm6 in Rom6nia. Erau 6meni și tineri de
 familii, reshoinici și proscrisii lui Tudor deda6i cu fa-
 tigele și suferin6ele. Altcum de fel nu se p6te pre-
 supune, c6 6meni de neam, de etate și cu t6t6 firea,
 s6 p6r6es6c6, s6 lase copii și averi și s6 vin6 pribeg-
 ind intre b6l6ile și trestii6ul Torontalului și aci s6
 duc6 o vi6t6 haiduc6c6 și cu for6a și vitej6ia s6-6i
 c66t6ge locuin66 și cele de lips6 pentru traiu. Acesta
 nu o face sclavul, ace6tia nu, au fost 6meni ordinari.
 Erau pribegii lui Tudor Vladimirescu.

6t6 numele pribegilor : Cioc6rlan, Polveregeanu,
 Contrea, Spiridon, Bucurescu, Boerescu, Radu, Vla-
 doean, Voinescu, Ureche, Colin, Pungulescu, Grozescu,
 Despi, Angel, Grop6oreanu, Cioroian, Br6tescu, Jian,
 Olarescu, Vacarescu, Fr66i6iu, Dragoescu, 6erban, Belu,
 Munteanu, Petculescu, Cond6. Compar6nd acestea
 nume cu cele ale familiilor din Oltenia, trebuie s6 m6r-

turism, că așa numiții »Munteni« din Comloș au fost bărbați de neam bun.

Imi aduc aminte, că părinții mei adese convenia la zile de grea amintire cu unii din bătrâni. Se șoptiau, se bociau și lăcrimând cântau :

Au Jiule au Jiule, apă dulce,
Cugetam că nu ne-om duce ;
Au Jiule, au Jiule apă rece,
Cugetam că nu te-om trece
Cine au scornit rismerița,
Bată-l maica preceasta.

Muntenii la venirea lor în Comloș nu se stabilă în comună, ci își făcură bordeie în părțile Mocriului aproape de bălți și trestişuri ; în comună se abăteau ei numai în zile de sărbători, înse pururea călare în cetă, înarmați și nepăstuiu pe locuitorii sârbi atât în biserică, cât și la locurile lor publice. Erau temerari, infricoșati, mânuau arma vitejește și biciful de minune. Acești pribegi nestăpâniți, pe acele timpuri atraseră asupra lor atențiunea guvernului, pentru că coloniile germane și sârbe aduse cu atâte cheltueli de a împopora Bănatul, erau la cale a se returnă de frica pribegilor români. Insuș Iosif împăratul se abătuse la Comloș a lua cunoștință, despre aceia, cari infestăză în mod atât de infricoșat pe șvabii lui și pe drăguții de sârbi. Da, s'a convins în persoană, că pribegiții din Comloș nu sânt oameni ordinari, ci sânt resturile armatei lui Tudor Vladimirescu.

Tôte întreprinderile autorităților de a imblândi și a pune în regulă pe munteni au fost zădarnice ; căci nici singur armata nu-i putu să-i stăpânescă. Ei remasese tot aceia, până la ocuparea și alungarea sârbilor din comună, când se făcură oameni de trebă și deveniră locuitorii cei mai inteligenți și lucrători ai comunei.

E de o curiositate a cunoșce, cum și prin cari acțiuni Muntenii au ocupat comuna dela locuitorii sârbi.

Un tinăr cam de 20 ani, care luase parte activă în legiunea revoluționară de a estirpi fanaritorii din România cu Tudor Vladimirescu. Acest tinăr de o bărbăție rară, eră Oprea Grozescu, născut în Livezi aproape de Craiova. După sufocarea rescălei devenise proscris și ca atare persecutat de pandurii stăpânirii, luă lumea în cap și pribegind prin multe încercări, a venit la S. Nicolaiul mare unde a intrat ca îngrijitor la un locuitor cu numele Luconi, care eră bogat și avea în arândă proprietatea erarială din Vizesdea aproape de Comloș. Aci aușise el de compatrioții sei pribegi, se duse în o zi de Paști la biserică din Comloș sârbescă unde veniau și Muntenii îndatinat. Aci dănsul cântă după datinile cantorilor greci din România și numai decât fu cunoscut de compatrioții sei, esclamând în biserică : »băiatul nostru ! Grozescu dela Livezi.« — După severșirea liturghiei îl conduseră la primarul comunei la Ciocărlan care eră și vătavul pribegilor. Ciocărlan eră pe atunci om bătrân, om cu ore-care reputățiuni în antea proprietarului Naco, care, ca pe atare, pentru a imblândi pe muntenii pribegi îl aredică la demnitătea de primar. Acestuia în modul acesta i-a și succes nițel a mai potoli poftetele nemărginite ale pribegilor. A primit pe tinărul Grozescu cu multă bucurie la casă și nici l-a mai lăsat a se depărtă de lângă dănsul. Aci tinărul se căsători luând fata lui Ciocărlan și incurând socrul seu stărui la episcopatul sârb-român din Timișoara, că Grozescu veni primul preot român în Comloș.

Preot aveau deja pribegii, dar nu aveau biserică pe drumurile țerei între bordeiele lor nu eră lipsă de preot. — Se consultară, că ce e de făcut, că așa în

pribegire, pururea în dușmănie cu totă lumea nu se pôte duce îndelungat. Se consultară a alungă din comună pe toți sârbii, apoi a le ocupa biserică și căsile. Ciocărlan dădu poruncă și propunerea eră executată. În una din dumineci Muntenii se iviră sprinteni călare înarmați, — și pe când sârbimea pe trecea în hora lor, — i incungiură și 'ncep o bătaie grozavă. Se face o alarmă, se adună și românii ardeleni cari locuiau în comună, la care se 'ncege o luptă formală de mörte și viață. Pandurii proprietarului se alătură lângă sârbi ; dar muntenii de pe cai lor sprinteni i pun și pe acestia la fugă. Lupta ținu până în murgitul sării, când sârbii vin a da dosul și fug pe la ale lor. — Românii se adună în piața comunei. Fac un consiliu de resbel. Respectiv. să continue și peste nörpe bătaia și apoi în continuu, până sârbii nu vor fugi și părăsi comuna.

Luând șcire locuitorii sârbi de intențiunile românilor, peste nörpe o luară la fugă prin trestişul giurului, fără să mai cugete a rentornă în Comloș și la cele lăstate. Românii munteni ocupară căsile sârbilor și se făcură proprietari adevărați ai comunei. Sârbii pefugați mai târziu aredicară comuna Cerna-bara, unde muntenii nu se mai duseră după ei. Și până aci se povestește despre acesta nostimă ocupare și sârbii și aci au ore care temere de comloșeni.

Proprietarul Naco, care aderasse la colonia sârbă. luase din posesiune biserică edificată de el și românii își făcură una de lemn provisorie, până ce edificară una alta destul de corespunzătoare stării lor. În care primul preot a fost Oprea Grozescu dela care se și începe matricula seu registrele parohiale. Multe acțiuni s'au petrecut în această parochie, cari au militat contra erarchiei sârbești din Timișoara ; care avea intențiune a slavisa cu deseversire poporul românesc ; înse acesta dorință pururea în Comloș a intimpinat un naufragiu rușinos : căci românii din Comloș erau pribegii lui Tudor Vladimirescu. — Acesta resistință bărbătescă contra sârbilor, a redeșteptat virtuțile și altor comune române și o atare erau luptele române atunci, când veni despărțirea bisericeii române de eutropitorii și intoleranții sârbi parveniți în proprietățile românești. Câte monăstiri, câtă avere neosă română se află și până aci în proprietatea sârbilor ? Dar cine să ni-o deie ? și dela cine să o pretindem ? Pôte odată pribegii lui Tudor, perđend răbdarea o vor recăștigă tôte ce s'au perđut pe nedrept.

Ginerele proprietarului I. Naco, principele Duca de St. Marco, venind la Comloș a admirat statul marțial și fețele bine proporționate a poporului din Comloș. Și pentru a constată rasa și adevărul acesta a chemat un pictor renumit din Italia, care, în o zi de Paști în biserică pe când fusese poporul bine reprezentat, constatăză că : »un popor mai bine desvoltat trupește, cu o fisonomie mai bărbătescă și frumösă, el n'a vęđut.« A executat mai multe schițe pentru atelierul seu.

Atăta află destul a mărturisii, că Comloșenii sânt în totă privința mândria poporului român.

Dau publicității acesta istorie din giurul Murășului, cu acea dorință, ca eu vreme căștigându-mi date și asupra altor locuri și comunități din Timișana voi continuă acesta operă ca prin acesta să pot face un mic serviciu istoriei de o parte ; ér de alta parte să-mi implinesc datorința dând invęțaților noștrii materie pozitivă, despre acțiunile poporului român aci la marginile Daciei Traiane. — Decă o atare descriere a tuturor comunelor o-am posede, cred, că ar fi o operă unică în felul seu.

(Va urmă.)

V. Grozescu

Plăceri negative.

»Viața acesta e săracă de plăceri.« Acesta auzim zicându-se în toate zilele, ba zicem și noi singuri și totuși nu e nimica mai fals și mai superficial decât zicala acesta. Lumea e plină de plăceri, numai trebuie firește să șcim face deosebire între plăceri și plăceri.

Plăceri pozitive, adică plăceri factice și aievea, firește că nu ni oferă multe viața acesta. Dară de ce să așteptăm plăceri pozitive, decât ni se imbie totdeuna și în totă starea vieții un numer atât de mare de plăceri negative, încât trebuie numai să întindem mâna, ca să ni ornăm viața noastră de altmintrele pôte foarte săracă, cu plăceri de aceste în mod abundant.

Între plăcerile negative distingem plăceri speciale și pe un timp anumit, generale și continue și tocmai aceste din urmă se află într'o bogăție atât de mare, încât nimene nu trebuie să ducă lipsă de ele.

Ce izvor bogat de plăceri și accesibil pentru fiecare zace d. e. în împregiurarea a fi născut într'un seclul nimerit și într'o țără nimerită.

Inchipuește-ți d. e. onorate cetitor, ce viață demnă de compătămire ai fi avut, decât din întemplantare te-ai fi născut, să zicem cu 800 de ani înainte de acesta, într'o eră așa dară, în care nu cunoșeau omenii nici gazul, nici petroleul (de lumină electrică nici vorbă.) ci-și luminau cu tecuni de pe vatră, într'o eră, în care cămeșile se priviau de un lucș așa de mare, încât chiar regina Franciei posedea numai două și nu se pomeniau nici furculițe, nici căi ferate, nici degetare, nici puști cu repetiție, nici chibrituri, nici telefoane, nici năfrâmi, nici orare de buzunariu, nici lognete, nici fotografii, nici foi, nici biblioteci de imprumut, nici drojde, nici pigulei elvetice de ale lui Brandt și într'o eră, în care n'ai fi fost nici un moment sigur a nu fi ars din orecare cauză ca strigoii s'au strigoiacă, spre înlărirea credincioșilor în creștinism și spre delectarea conomenilor tei.

Inchipuește-ți acesta în mod foarte viu și vei concede, că ar fi fost tot atât de neplăcut, ca și a vedea lumina lumii cu 800 de ani mai târziu și a fi avisat la era, în care vor petrece omenii numai în baloane de aer, vor locui în case construite din aer condensat și vor lua mâncarea la sine numai în formă de extract.

Nu, a fi născut tocmai în seclul nimerit, s'au ca să vorbim mai lămurit, în mijlocul seclului al 19, e o delectare, cu care ce se atinge de perseveranță și amplitudine, numai aceea se pôte compara, a fi născut într'o țără și într'un loc nimerit.

S'au și-ar conveni stimate cetitor, a fi născut în loc de Austro-Ungaria în China s'au în Buxtehude și deja ca copil mic ai trebui să vorbești în loc de dulcea și frumoasă limbă românească, cea pocită a Mandarinilor, s'au decât și-ar fi stat lăganul în Manduria s'au în țără cafrilor, s'au pe țermul din Labrador, s'au decât ai fi văduț lumina s'orelui între eschimoii s'au hotentotii, s'au între omenii, cărora li servesc rime și soldii de pește ca delicatose, și ai fi necesitat în urmă, îndată ce numai și-ar dictă o persoană mai înaltă, a-ți spintecă pântecul după toate regulele artei?

De sigur împregiurarea a fi născut în Europa și anume tocmai în inima Europei în Austro-Ungaria, trebuie să satisfacă ori și cui, care nu-i de tot timpit în sentimentul seu.

Ba și secul și starea, cărora aparținem, se arată privite din partea acesta, ca un izvor de cele mai durabile și mai încântătoare bucurii.

De ești adică, pré stimate cetitor, un bărbat,

atunci nu poți face ca atare nimic mai consult pentru de a-ți cunoșce fericirea ca atare, să cugeți numai cât de neplăcut și-ar fi, să fii bărbat și să trebuiești în totă ziua să-ți rați barba, s'au să te lași neconținut necăjit de femeie după bani, când nota bene, le duci dorul, s'au de a fi soldat, să fii chemat la luptă contra inamicului comun, când tocmai ai de spelat rufele în casă.

Nu, cumcă bărbatul n'are lipsă să fie femeie și femeia bărbat, acesta să li servescă amendurora spre neintreruptă bucurie. Și astfel să se bucure fiecare de chemarea sa și să nu se tânguiască că are tocmai acesta și nu alta.

Clopotariul să fie bucuros, că nu-i gropariu și gropariul că nu-i clopotariu. Acesta e într'adevăr calea unică și sigură, a se bucura de viața sa în mod plăcut și îndemănat.

Rugăciunea fariseului: »Mulțămescu-ți d'omne, că nu s'unt ca alți omeni«, nici n'ar fi să o amintim, de orec »ceilalți omeni« s'unt cu totul fără voia lor mijlocitorii cei mai aprigi ale bucuriilor noastre negative.

Auzim de cutremurele de pământ din Ispania s'au Ischia, Chios s'au Cașmir și cum au îngropat aceste sute și mii de omeni vii și morți sub ruinele locuințelor lor, și noi, cari tocmai eram nemulțămiiți cu s'orteia noastră până în adâncul inimii ne simțim siguri între patru păreți, cari stau neclintiți, cu o plăcere nespusă, neaducându-ne aminte, că pôte cu cinci minute înainte n'am cugetat să putem simți noi cândva vr'o plăcere în viața noastră.

Ședem s'griburiți de frig, s'au asudând greu de arșița țilei în odaia noastră, blăstămând și lamentând asupra primăverii schimbăcioasă și un referat simplu de gazetă asupra frigului neauđit, s'au asupra căldurei nesuferibile, cărora s'unt espuși Englezii în Sudan s'au Afghanistan, s'au unde tocmai se află, e destul, a ne face să simțim, că temperatura domnitore de presente e foarte conveniabilă și plăcută.

Mai cu s'ema s'unt gazetele, cărora avem foarte mult de mulțămit, ce se atinge de plăcerile negative.

Cetim, că unuia i-a fugit soția, altuia casierul. Ni frecăm mulțămiiți mâinile, căci pe noi nu ne-a părăsit nici soția, nici casierul, (pôte și din simpla cauză, că n'avem nici una nici alta.) Un căne turbat a mușcat pe cineva Mulțămită cerului că nu pe noi. S'a perdut un portmeneu, din fericire nu al nostru! N'ouă nu ni s'a năruit casa, nu ni s'au spariat caii, și n'au fugit cu trăsura cu tot, noi n'am ținut nici o orăție nenorocită de alegere, n'am căpătat nici o epistolă anonimă amerințătoare, n'a trecut trenul peste noi, nici nu ne-am nenorocit la scaldat, din norocire nu ne-am aflat pe trenul, care și-a eșit de pe șini, n'am picat ca turiști într'un abis, nici nu ne-am lăsat să ne înșale un agent cu mașini de cusut, nu ni s'a născut trei s'au patru copii de-odată. — într'adevăr destulă cauză a ne simți fericiți cu starea noastră.

Cetim înșciințările de logodnă cu simțul ghidilor, a nu trebui să grijim nici într'un mod pentru zestre, și la înșciințările de cununie ne bucurăm, că nu s'unt noi, cari ar trebui ca mirasă să stăm în biserică în vestmēt alb, în vremea acesta rea, s'au ca mire să împărțim bacșișuri, s'au să ascultăm, și să respundem la toasturi.

Ba și întemplantările vieții proprie, cât de neînsemnate s'au iritatore s'ar păre ele altora, bucură pe acei, cari au ajuns odată la aprețuirea plăcerilor negative. S'unt omeni, cari ajung o perfectitate demnă de admirat în privința acesta și pricep a-și însuși cu siguranță din plăcerile negative părțile mai imbucurătoare.

De-și rup ei o mână, se bucură că nu și-au rupt amândouă, de capătă coriu, se bucură că nu-i vârsat, de-i desparte din întâmplare numai un părete de-un clarinetist din orchestra musical orășenească sătesc, se mângâie cu gândul, cât de reu ar fi, decât numitul clarinetist ar bate totodată și doba.

Cei ce cugetă așa, sunt într'adevăr oameni norocoși! Intrarmați contra orice reu, contrapun acestuia îndată un reu încă și mai mare și simțesc ori și când bucurie și acesta nu numai în cazul plăcerilor pozitive, ci și în cazul celor nenumărate negative și peurg astfel viața această multămiți cu sine, și cu sârtea ce li-a acordat-o Dumnezeu.

De aceea ar fi bine să aibă e-emplul lor imitatori mulți. Căci atunci ar amuți îndată lamentarea, că pământul acesta e o vale a plângerilor. Atunci s'ar incredința ei, că pământul acesta e atât de bogat de plăceri și bucurii, încât viața această omenescă nici nu e de ajuns a le gustă pe toate.

Averchiu Macoveiu.

Felurimi.

Umbrela. Umbrela este o invențiune chineză. Din China trece în India, din India în Germania și legenda ne spune că Pitagora învătă pe discipulii săi apărându-și capul c'o umbrelă în contra unor călduri caniculare. Dintr'un pasagiu din Didor rezultă, că renumita Aspasia avea umbrelele (skiadion) cele mai frumoase de erno și de veră. La Romani, umbrela era podoba patricianilor avuți și făcea parte din trusoul matronelelor. Printre darurile oferite de Antoniu Cleopatriei se află și o umbrelă. Din Africa și din Indii, umbrela fu importată de Portughezi în Europa; din Portugalia trecu în Anglita și apoi apără la curtea Franciei pe la mijlocul secolului XVII. Umbrela la început era foarte grea, cântărind cinci până la șese livre și nu se putea umbla cu ea cu inlesnire. Sub revoluțiunea francească, umbrela servia mulțimei pentru a protesta. În 1788 era de culore albă; în 1789 de culore verde; în 1791 de culore roșie și în 1804 de culore albastră.

Unde se duc rîndunelele? Intr'un sat aproape de Praga se află un proprietar, care-și pusese în cuget să ale, decât rîndunelele se reintore an de an la vechile lor cuiburi. Sub streșina locuinței sale se află un cuib de rîndunele. Prindend bărbătușul, i-a legat de gât o fâșie albă și ușoră cu inscripția »Bohemia« și apoi i-a dat drumul. În primăvera următoare a observat, că rîndunica sa s'a rentors la vechiul cuib și că are la gât și a doua fâșie galbenă, pe care a găsit inscripția »Hispania.« Problema era deslegată.

Moravurile albinelor. D. Robertson scrie diarului »Scientific American« pentru a spela reputațiunea albinelor d'o acusațiune care apasă asupra lor. Se crede în genere că ele distrug strugurii și alte fructe. D. Robertson a făcut esperința următoare, pe care o recomandă necredătorilor: el a aședat niște struguri în apropiere d'un stup; în timp de mai multe zile, el a putut să constate că nici o albină nu s'atinsese de denșii. După aceea a făcut o impunsătură pe jumetatea bobitelor fiecărui strugure. Albinele au venit îndată și-au supt cu totul bobitele pișcate, dar au respectat cu scrupulositate pe celelalte. Intr'un cuvânt, aceste insecte nu atacă nici odată de cât fructele deja pișcate de alte insecte, de păseri, etc. Așa încât dl Robertson are temeiuri pentru a spune că sugend un fruct bolnav și transformându-l în miere, albina ne aduce un adevărat serviciu. Să menționăm cu această ocaziune o comunicare a dlui Vogel, din München, diarului »Humboldt« asupra identității efec-

telor pișcării produse de urzică și pișcarea albinei seu a vespei. Acesta identitate se esplică prin acest fapt că există, în acul albinei ca și în spinul plantei, acid formic. La albine, acidul formic servește nu numai pentru ofensivă, ci și pentru a preserva mierea de fermentațiune. Rezultă dar, după dl Holtz, această consecință ciudată, că avem interes d'a ave un roi »c'un caracter reu«; de câte ori, inadevăr, albina se supără, ea lasă să cadă o picătură de acid formic în mierea sa; ceea ce o face mai gustuosă și mai puțin coruptibilă.

Căntece haiducești din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului. —

IV.

Frunză verde erbă rară,
Când sosi cea primăveră,
Cătat-am pădurea desă.
Ca să-mi fac intrēna casă.
Ș-am cătat galbini tăieți,
Să fac zele la băeți.
Ș-am cătat galbini ușori,
Să fac rochii la sorori.
— Dar găsii numai rubele,
De făcui cercei din ele
Și salbe mândrelor mele.

V.

De cinci zile frățiore,
Stau pe murgu meu călare,
Tot cu mână pe pistole,
Cu ochii ațintiți pe vale.
Me tot uit uitare lungă.
Noroc mare să m'ajungă.
Și norocu nu m'ajunge,
Fără peptul mi se frânge,
De sarcina armelor,
De greul păcatelor.

VI.

Frunză verde de susai,
Me întorsei era pe plai.
Cu cea pușcă pe sub strai,
Să mai prind ceva de trai.
Și mândruța să mi-o mbraç.
Cum i-o fi mândrii mai drag,
Cu salbe și cu catrință,
Ca și pe-o cuconiță.

VII.

Frunză verde clocolici,
Frați, să mergem de pe-aici!
Că nu-i bine la potici.
Satele s'au înmulțit,
Frunza în codru s'a rărit,
Poteri grele s'au pornit.
— Haidați erna la stăpâni!
Să cărăm mereu la fên!
Haidați erna la ciocoi!
Să cărăm fên p'untru* boi!
Pân ce-o da frunza pe pag,
Ș-o cântă cucu cu drag.
Atuncia er ne-om porni,
Sus la codru pe-om sui.
Ș-apoi era vom cântă,
Și de grijă ne-a purtă,
Plaiu cu pădurile,
Pădurea cu armele,
Armele cu glonțele.

* Pentru.

Câmpu-Lung. Rucăr. Dimbovicióra.

Domnule Redactor!

Pentru a scăpa de căldurile nesuferite, ce domnesc în lunile de vară în București, am plecat și me allu deja de vr'o trei săptămâni împreună cu familia mea în Câmpu-Lung.

O descriere acelor observate pe aici cred că nu va fi lipsită de interes pentru cititorii diarului dnei-vostre.

Câmpu-Lung este un orașel situat înspre nord de București, la pôlele munților Carpați. E capitala districtului Muscel. are la vr'o 8,000 de locuitori, doue școle primare de băeți și doue de fete. Ceva remarcabil și vrednic de însemnat este, că în Câmpu-Lung lipsesc cu deșevărire — ovreii. Se dice că nu este în tot orașul decât un singur meseriaș ovreu, venit acum de curând; dar se speră, că nici acesta nu va sta mult aici, de ôrece afacere nu-i merg după plac.

Încungiurat din tôte părțile de dealuri, orașul Câmpu-Lung are o climă dintre cele mai plăcute și sănătoșe. De aceea în fiecare an este mare numărul ôșpeților care vin și stau aici o lună seu doue spre a-și restabili puterile, făcând cură de aer.

Până acum drumul eră greu, căci numai până la Pitești puteai să vii cu trenul, ér delà Pitești până la Câmpu-Lung, cale de o jumătate de ôi, trebuia să iai trăsură. Astăzi inse orașul Câmpu-Lung este pus în legătură cu capitala României printr'o linie ferată, anume linia secundară Golești—Câmpu-Lung, care s'a pus în circulație abia în luna trecută. Acesta a făcut ca numărul ôșpeților, care petrec la Câmpu-Lung, anul acesta să fie mai mare ca totdeuna. Parțea cea mai mare a ôșpeților este din București.

Vięta socială ar pute să fie mult mai animată, decât cum este. Lipsesc inse între ôșpeții din anul acesta spiritul de asociare. Familiile trăesc în genere cam isolate unele de altele.

Parțea cea mai mare a ôșpeților o petrecem la »Móra lui Crassan«. — așa se numeșce adica locul, unde se adună ôșpeții, pentru a face băi reci, într'o gârlă limpede, curgătoare, numită »Riul țergului«, căci ape minerale aici nu se găseșce. Eșind din bae, cine vré, găseșce la restaurantul de lângă móră țuca bună și tot felul de mâncări. Cine are poftă de plimbare, se plimbă pe malul gârlei la umbra plopilor înalți, pe când alții în același loc jôcă popice, seu »se dau în légân«. Aceste sânt petrecerile, care se pot găsi la »Móra Crassan.« Dêcă cineva nu se mulțameșce numai cu atât, se duce la cafenea, unde pôte să citêșca jurnale, să jôce billard, cărți, table, etc.

Sera tóți ôșpeții se întâlnesc pe bulevard, unde cântă în fiecare seră delà 8 până la 10 ore lăutarii, seu musica militară (căci în Câmpu-Lung este și un regiment de dorobanți.) De câteva ôile musica a început să cânte pe bulevard și dimineța delà 9—11 ore.

Bulevardul de aici este o mică alee în centrul orașului, cu salcâmi (fôrte tineri încă) și cu bănci pe de lături. De ôrece bulevardul este fôrte mic, atât în lungime cât și în lățime, ér numărul ôșpeților care se plimbă sera pe densusul la sunetul muziceii este uneori fôrte mare: e aproape imposibil ca să treci prin acesta înghesuală, fără să calci pe cineva seu să fii călcat de cineva pe picior, fără să te supere cineva seu să superi tu pe cineva într'un chip seu într'altul. În asemenea casuri, precum se șcie, omul bine crescut tre-

bue să cêră pardon. Etă pentru ce bulevardul din Câmpu-Lung se numeșce »Bulevardul Pardon.«

După plimbare, cine vré, pôte să mêrgă uneori la teatru, căci trupa dlui Crețu petrecând sezonul aici, jôcă de trei ori pe săptămână. S'au arangiat până acuma și doue baluri. Câțiva tineri cântăreți din București au dat aici și concert în doue rânduri.

Ori câte petreceri ai găsi inse, stând mai multe săptămâni într'un loc, fără nici o trebă, și se ureșce. Petrecerile, tot aceleași și aceleași aproape în fiecare ôi, devin monotone. Pentru a scăpa de uritul monotoneii, ôșpeții de aici mai recurș și la excursiuni.

Locuri mai însemnate, care merită să fie vizitate, în apropiere de Câmpu-Lung, sânt următoarele:

Bughia, stabiliment de băi calde minerale, unde stau și se vindecă mulți, care suferă de reumatism și alte bóle cronice. Se află spre apus și la o distanță abia de un jumetate de ceas delà Câmpu-Lung. Arangiamntul e cam primitiv.

Ilâmânda, o biserică veche pe un deal spre sud aproape de oraș. Aici se află și cimitirul orașului. De pe vârful dealului se vede frumos orașul întreg și se presentă ochiului în tôte direcțiunile o priveliște din cele mai încântătoare.

Nămăescii, sat aședat într'o vale frumoșă la pôlele unui munte, spre nord și la distanță de o oră delà Câmpu-Lung. Se găseșce aici și o monăstire de călugărițe. Acesta comună se cercetêză mai ales dumineca când visitorii pot să assiste și la serviciul divin în biserică monăstirei. După eșirea din biserică se vizitêză monăstirea. Maicele primesc pe ôșpeți cu multă afabilitate.

Dar locul cel mai însemnat de excursiune pentru ôșpeții care petrec în Câmpu-Lung, este comuna *Rucăr* și peșterea *Dimbovicióra*, care se află amândoue delà Câmpu-Lung spre nord, în sinul munților Carpați. A veni la Câmpu-Lung și a nu vizitá aceste doue locuri, este a merge la Roma și a nu vedé pe papa.

Vrënd să mergi la Rucăr, îți angajezi de cu seră o trăsură, apoi pleci dimineța la 5 seu 6 ore și în trei ceasuri ești acolo. Tacsu unei birje delà Câmpu-Lung până la Rucăr și îndêret este 20—25 lei și pot să mêrgă cu o birje 5—6 înși. Drumul delà Rucăr până la peșterea Dimbovicióra nu se pôte face decât călare. În Rucăr se găseșce totdeuna cai gata pentru acest scop. Tacsu unui cal este 2—3 lei și proprietarii cailor servesc la trebuință și ca conducători.

Plecând din Rucăr dimineța la 9 ore, la amêdădi ajungi la peșteră: pe la 4—5 ore poți să fii din nou în Rucăr, și pe când inserêză, dêcă vrei, te alli ér în Câmpu-Lung. Va să dică, excursiunea la Rucăr și Dimbovicióra durêză o ôi întregă.

Aprópe în fiecare ôi, când timpul e frumos, plecă din Câmpu-Lung câte 5—6 trăsuri pline cu visitorii pentru aceste doue locuri.

Intr'una din ôile și anume la 23 iulie st. v. lui și eu parte la o astiel de excursiune.

Plecarâm din Câmpu-Lung dimineța pe la 6 ore, vr'o 40 de înși bărbați și dame, cu vr'o 8—9 trăsuri. Ceral eră senin. Sórele strălucia în tótă splendorea sa de dimineța.

Drumul delà Câmpu-Lung până la Rucăr este unul dintre cele mai frumoșe. Șoseua, bine întreținută, merge șerpuint, aci suind aci coborind, tot pîn-tre deluri și văi încântătoare. Pozițiuni mărețe, panorame atrăgătoare se desfășurá înaintea ochilor una după alta. Ici côlea pe lângă drum câte un isvor limpede eșit la lumină de subt stânci întunecóșe, te invită să stai și să-ți recoreșci setea din apa lui cristalină. Eră pe la 9 ore când sosirâm în Rucăr.

Rucărul este un sat frumoșel, aședat în fundul

unei văi romantice și incungiuat din toate părțile de munți. Pe aici curge pârâul Dimbovicioara, care isvoresce mai sus din Carpați aproape de peșterea cu același nume. Acest pârâu dă naștere mai la vale râului Dimbovița, din care o parte trece prin București și despre care ține cântecul:

Dimbovița, apă dulce,
Cine-o bé nu se mai duce.

Prin poziția sa frumoasă și prin aerul seu curat și recoros de munte. Rucărul atrage la sine pe fiecare an un însemnat număr de oșpeți, cari vin dela șesuri, mai ales din București și se aședă aici pentru mai multe săptămâni spre a-și restabili sănătatea. Mergând dela Rucăr mai în sus, în câteva ore ajungi la granița Ardealului, apoi trecând Carpații te cobori în Transilvania la Bran și de aici poți merge la Făgăraș, la Brașov seu la Sibiu. În Rucăr se fac și cașcavaluri bune și brânză foarte gustosă.

Precum Rucărul, așa și celelalte sate de munte, ce am văzut pe lângă Câmpu-Lung și dela Câmpu-Lung până la Rucăr, sânt cu mult mai frumoase decât satele românești dela șes. Casele, construite din pârâu seu din lemn și acoperite cu șindrilă, mai toate sânt curățele și încăpătoare, cu doue seu mai multe odăi. Starea materială a poporului în genere este îmbucurătoare. Bărbații se ocupă mai ales cu creșterea vitelor și cu lemnăria, er femeile cu industria de casă, cu torsul și cu țesutul. Ele fac țesături foarte frumoase de lână, de cânepă și de bumbac. Portul țărănesc, cu mici deosebiri, este același ca și în giurul Brașovului. Atât portul, cât și diferitele obiecte ale industriei de casă din acest colț al României se pot vedea la un loc, ca într'o mică expozițiune, la bâlciul (têrg) ce se ține în fiecare an la St. Ilie în Câmpu-Lung și durează mai bine de o săptămână.

Dar să revenim la obiect.

Ajunși, cum am țis pe la 9 ore în Rucăr, un mare număr de cai țărănești ne așteptau gata să ne transporte la peștera Dimbovicioara. Ne aleserăm deci fiecare câte unul, apoi înainte de a plecâ, ne aședărăm în restaurant la un mic dejun.

Pe la 10 ore eram cu toții călare înșirați dealungul pe șoséua care se urcă dela Rucăr spre granița Ardealului. Damele călăriau în același chip ca și bărbații, căci șea de dame pe aici nu se pomenesce. Mergând astfel în pașul calului aproape la un ceas, de odată ne abătură de pe șoséua principală și coborirăm pe un drum mai îngust spre fundul unei văi adânci, unde se vedeau câteva case țărănești grupate la un loc. Pe din jos de case curge pârâul Dimbovicioara, er peste pârâu se află un pod de lemn. De aceea locul acesta, cu casele ce se găsesc pe densusul se numesce »La Podu Dimbovicioarei.«

Ajungând la grupa de case și trecând pe lângă una din ele, care se află tocmai la marginea drumului: de odată toți caii se opriră în loc și nu eră chip ai face să se mișce mai departe. »Ce să fie asta?« se întrebară cu mirare mai ales unele dintre dame.

Un țeran, care ne însoția pe jos servindu-ne drept conducător, ne esplică lucrul.

»Aici este cărcimă,« țise densusul. »Boerii care merg să vedă peșterea, de obicei se opresc aci să se mai odihnescă și să hé câte o țuică. Caii făcând aproape în fiecare țuică drumul acesta, cunosc obiceiul și de aceea au stat pe loc.«

Auțind aceste, ne deterem și noi jos de pe cai și cerurăm câte o țuică. Ce eră să facem? Trebuia să respectăm obiceiul.

În nr. viitor voi continua.

P. Dulfu.

Societatea pentru fond de teatru român

va ține adunarea sa generală de estimp în orașul Oravița, la 25 și 26 septembrie st. n. cu următoarea programă:

I.

Diua primă 25 septembrie st. n.

1. Președintele va deschide adunarea generală la 10 ore înainte de mețădi.

2. Se aleg doi notari pentru ședințele adunării.

3. Secretarul societății va ceti raportul comitetului societății asupra lucrării sale începută dela adunarea din urmă.

4. Se alege o comisiune de 5 membri pentru propuneri și raportul comitetului i se predă spre esaminare.

5. Cassarul societății va ceti raportul despre starea cassei, cu sporiul dela ultima adunare încóce și peste tot despre averea ei.

6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportului cassarului.

7. Se va alege o comisiune de 5 membri, cari în înțelesul §-lui 4 din statutele societății vor câștigă membri fondatori, ordinari și ajutători pentru societate.

8. Se vor ceti discursuri corespunțóre scopului societății seu de alta materie literară, ce sânt de a se insinúa vice-președintelui Iosif Vulcan înainte de adunare.

9. Președintele inchide ședința.

II.

Diua a doua, 26 septembrie st. n.

1. Președintele deschide ședința și protocolul ședinței de eri se va ceti și autentică

2. Raportul comisiunii pentru câștigarea membrilor noi.

3. Raportul comisiunii asupra socoților cassarului.

4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului societății și insinuarea altor propuneri în interesul fondului.

5. Se va decide locul și diua adunării generale pentru anul 1888.

6. Se va alege o comisiune de trei membri pentru autenticarea protocolului din ședința a doua.

7. Președintele va inchide adunarea.

Din ședința comitetului societății ținută în Buda-pesta în 1 iuliu 1887.

Dr. M. Marienescu m. p.
secretar

Iosif Hoszú m. p.
președinte.

Balul Reuniunii femeilor române din Sălagiu.

Cu ocaziunea adunărilor anuale ale despărțemintului XI al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român și a Reuniunii femeilor române sălagene, ținute la 4 august st. n. în comuna Bucium, la piciórele romanticului Meseș, s'era s'a dat și bal.

La 8 ore s'era balul a fost precedat de un concert declamatorico-musical; din lipsa de timp, trei piese nu s'au putut esecută: și anume doue ale domnișórei Emilia Trif: »Suspinal« vals de I. Ivanovici, pe fortepian, și »Fantasia« din »Traviata« pentru violină cu însoțire de fortepian de D. Alard, care piesă din urmă fu să se esecute prin domnul Cassiu Maniu și domnișóra Emilia Trif și o disertațiune intitulată: »Lipsa unei școle de fetițe române în Sălagiu« a domnului

Antoni P. Băliban, care după cum ne promitea titlul, ar fi fost binemerită și interesantă pentru noi Sălăgenii.

Remânând dară cele trei piese menționate din programă, s'au executat următoarele: 1. »Copila română« de Iosif Vulcan s'a declamat prin dșora Veronica Olariu 2. Duet in violine de Beriot, executat de domnișora Eugenia Trif și domnul Gavril Trif, profesor. 3. »Hodja Murad Pașa, vizirul Sultanului Ahmet« de Vasile Alecsandri, s'a declamat prin domnul Antoniu P. Băliban, teolog gherlan. 4. »Potpourri din »Traviata« de Verdi, executat pe violină de domnul Cassiu Maniu, student de drept. 5. Căntece populare însoțite de corul musical s'au executat prin domni Virgiliu Barbolovici și Quintiu Marcuș. 6. »Teatrul vieții« de Petru Dulf, s'a declamat prin dōma Elena Pop, n. Marcuș. Concertul a reușit foarte bine.

Indată după finirea concertului a început dansul. Iți eră mai drag să privești cum undulau părechile tinere, precum le dirigea capriciele melodiilor muzicii lui Nuțu din Șomcuta. In tot colțul și in toate inimile eră o adevărată bucurie și veselie, pe care dorii ca Dumnezeu să o tot fie. Multe dintre prețuitele dōme și gentilele domnișore erau in pitorescul costum național. Eră un aspect feeric a vedē 23 costume naționale!!

Mi-am putut însemnă pe următoarele mult prețuite dōme: Maria Cosma n. Dragoș din Supurul de sus, Leményi din Borșa, Papiru Pop din Iclod, Filep din Tășnad, Eleonora Nechita din Zelau, Trif din Zelau, Emilia Pop n. Marcuș din Zelau, Poruț din Almaș, Petran din Almaș, Pop din Ortelec, Mărincaș din N. Nyires, Vaida din Carastelec, Pop din Tresnia, Simoc din Rēstolt, Vēd. Culciar din Carastelec, Costa din Peceiu, Laura Bran n. Vancei din Unimet, Pop din Banișor, Marcuș din Șumal, Ana Faragău din Drag, Sima n. Cosma din Periceiu, Hies din Sig, Kethely din Bucium, Lăzăr din Tresnia, Bartha din Bucium, Ujvári din Tresnia și a. — In costum național dōmele: Barbolovici din Șimleu, Vicaș din Stirciu, Flonta din Cățalul-romănesc, Vicaș de Cosniciul de jos, Pop din Morotlaca, Vicaș din Marin, Pop din Cățalul-unguresc, Liscan din Cizer etc.

Dar să vedem câteva și din damicele, cari tōte erau adevărate românețe cu obrăjori furați din sōre și cu ochii de deochi: Veronica Olariu din Stîna, Sabina Vaida din Carastelec, Elena Prunduș și Roza Prunduș din Agraș, Eugenia Nechita din Zelau, Elena Bran din Unimet, Rozalia Marinceș din Nyires, Ana Sur din Sēueu, Ana Gal din Zelau și a.; — er in costum național s'au presintat următoarele amabile domnișore: Eugenia Papiru Pop din Iclod, Emilia și Eugenia Trif din Zelau, Cornelia Pop din Cizer, Victoria Pop din Ortelec, Stefania Pop din Banișor, Veronica Venter din Sig, Elena Papiru Pop din Iclod, Luisa Costa din Pecei, Maria Stanciu din Năpradea și a.

Diminēta la 6 ore după o petrecere adevărat romănescă publicul s'a depărtat ducēnd cu sine suvenirile cele mai frumoșe și dulci ale unei nopți fericite
Cel din colț.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Statua lui Ovidiu la Constanța s'a desvilit in sēplēmăna trecută. Serbarea a fost foarte frumoșă. Lume multă. Dl R. Opresan, pe când statua eră încă acoperită, a rostit un discurs in limba latină, in care, după ce a vorbit de poetul, cu care trebuie să se mândrēscă Constanța, a arētat și imbunătățirile făcute in Dobrogea de când acesta provincie s'a alipit la România. Musica a început apoi să cante imnul na-

țional și statua a fost desvilită in aplauzele publicului. Statua este reușită, poetul este reprezentat intr'ō atitudine gânditoare. In urmă a vorbit dl ministru al instrucțiunii publice, la care a rēspuns primarul orașului. Serbarea s'a terminat prin defilarea trupelor din garnisonă. Sēra s'a dat un banchet.

Predice. Dl Titu Budu, paroc-protopop in Sat-Șugatag din Maramureș, a scos de sub tipar la Gherla in tipografia diecesană, un volum, care este al doile tom din lucrarea sa intitulată: »Cuvēntări funebrele și iertăciuni,« prelucrate din autori renumiți. Aceste predice sânt compuse in stil popular, de aceea preții dela sate le vor putē intrebuiță cu succes. Prețul volumului nu este însemnat.

Diartistic. *Luminatoriul* din Timișōra, după cum aflăm din ziarele străine, va trece n proprietatea dlui dr. Cornel Diaconovich, carele apoi il va edită in tipografia proprie din Reșița — *Dl Nicolae Ionescu* voeșce să scōtă la Roman un țiar politic sub titlul »Votul Liber,« cu incepere dela 1/13 septembrie.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șoiri teatrale și musicale. *Dl Millo* a jucat zilele trecute la Huși, unde încă nici odată n'a dat repesintatiuni; inainte de-a merge la Huși, bētrānul artist a delectat publicul la băile dela Slānic și dela Vāsului: dsa este hotărit a face o excursiune prin orașele din josul Moldovei. — *Dșora Leria* s'a angajat pe stagiunea viitoare la teatrul regal »La Mounaie« din Brusela și va debută in opera »Ughenoții.« — *Dșora Teodorini*, după cum mai anunțarăm, voeșce să cladēscă un teatru la Craiova, in locul vechiului teatru: cu facerea planului a însărcinat pe un arhitect din capitala Olteniei.

Adunarea din Oravița a Societății pentru fond de teatru romān are să fie cât se pōte de interesantă. Tocmai acuma primim dela comitetul arangiator programa părții sociale și a festivităților ce se vor arangia atunci. Etă-ō! 25 septembrie st. n. 1. Intimpinarea reuniunilor de cāntări esterne diminēta la 8 ore. 2. Deschiderea ședinței I a adunării generale diminēta la 10 ore. 3. Banchet după ședință. 4. Concert și repesintatiune teatrală sēra la 7 ore, când se vor produce: a) Reuniunea de cāntări din Tievaniul mare cu »Marșul cāntăreților« cor bărb. de Porumbescu. b) Reuniunea de cāntări din Biserica albă cu »Etă țiuva triumfală« cor bărb. de W Humpel. c) Reuniunea de cāntări din Cacova cu »Fântāna cu trei isvōre« cor mestecat, de G. Dima. d) Reuniunea de cāntări din Mercina cu »Junimea parisană« cor bărb. de Adam. e) Reuniunea de cāntări gr. or. din Vărădia cu »Sus opincă« cor mestecat, de I. Vidu. f) Reuniunea de cāntări din Oravița cu »Cor final« din opera »O nōpte in Granada« cor mestecat, de Kreuzer. g) Reuniunea de cāntări »Unirea« din Vărădia cu »Marseillaise« cor bărb. de Ruge de Lisle. h) Erăș reuniunea de cāntări din Biserica albă cu »Germania jună in Africa« piesă teatrală comică cu cāntece in 2 acte, de S. Wenzel trad. de C. Strimbei. 26 septembrie st. n. I Diminēta la 9 ore ședința II a adunării generale. II Sēra la 8 ore bal in sala otelului »Corōna ung.« Ordinea jocurilor. Nainte de pausă: 1. Ardelēna. 2. Valse. 3. Quadrille. 4. Măzărica și Colo. 5. Polca tremblente. 6. Hora. 7. Csárdás. 8. Quadrille. După pausă: 1. Hora. 2. Valse. 3. De doi, pe picior și Colo. 4. Quadrille. 5. Polca mazar. 6. Ardelēna și de doi. 7. Quadrille. 8. Polca repede. Atāt concertul cu repesintatiunea teatrală, cât și balul se dau in favorul fondului de teatru. Suprasolvirile se vor evitā public. Preturile de intrare: La concert și repesintatiune teatrală: loja 1 fl., loc de ședut 60 cr., de stat 40 cr., galeria 30 cr. de persōnă. La bal: de familie 2 fl., de persōnă 80 cr. Bilete inainte se

pot căpeta la domni: Sandor Paulovici, I. E. Tieran, Georgiu Apostolescu, Demetriu Pocean junior, Ion Mateserean in Oravița montană și Ales. Bercean in Oravița română; ér séra la cassă. Oravița in 6 septembre 1887. *Comitetul.*

Concertul din Sibiu, dat cu ocasiunea adunării generale a Asociațiunii transilvane. de către Reuniunea română de cânt de acolo, a avut un succes mare. Cu asta ocasiune dna Agnes Brote a cântat cu cunoscuta-i bravură o arie din „Cruciații” de Gade. Dșóra Elena Florian a făcut să brilleze și inaintea unui public românesc talentul seu esttraordinar atât de mult admirat de străini: dsa a executat la pian o sonată de Bethoven, apoi la cererea generală, »Ilustrațiunea română“ de Karras, mai apoi valsul din „Faust“ de Gounod. Dl Isaia Popa a cântat o arie pentru bas din oratorul »Paulus“ de Mendelsohn-Bartholdy. Corurile, ca totdeauna, sub conducerea dlui G. Dima, a fost escelente.

Teatrul Național din București. Repetițiunile continuă la Teatrul Național cu deosebită activitate. Dificultățile cari pâruseră a naște intre direcțiune și unii artiști s'au aplanat spre mulțămirea tuturor. Stagiuinea se va deschide la 28 septembre cu »Ovidiu“ reformat. In urmă, comediele vesele vor alternă cu drama și tragedia, pentru a da stagiunii 1887—1888 o varietate mai mare decât aceea a stagiunii trecute. Nu șcim nimic, despre opera italiană a dlui Franchetti.

Teatru 'n Sinaia. Artistul I. C. Lugoșianu se află actualmente la Sinaia. In séra de 20 august v. a dat o reprezentațiune teatrală in salonul nobleței »Intim-Club.“ S'a jucat »Cucóna, Chirița in voiajiu“ și scena ministrilor din »Ruy-Blas.“ Printre asisténții erau: prințul Dimitrie Ghica, barona de Herz, dl și dna Gr. Soutzo, ambasadorul german Busch, ambasadorul turcesc, ambasadorul Rusiei Hitrowo, dl și dna C. Boerescu și alte notabilități cari au aplaudat călduros pe artist.

Reuniunea română de cânt din Lugoș ș-a realizat o dorință vechie, anume ș-a făcut o flămură frumoasă, care a costat cam 300 fl. Sfințirea aceleia se va face cu solemnitate euviincioasă mai târziu.

CE ENOU?

Șciri personale. *Majestatea Sa* a dăruit din șatula privată 300 fl. drept ajutor pentru păgubiții prin rumpere de nori și prin grindină din comuna Dumbrava. — *Părechea mostenitoare de tron* va luă parte și 'n tòmna acésta la vênătórea de urși dela Gurghiu, care se va incepe la 3 octombre. — *Dl dr. Vasiliu Lucaci,* preot gr. c. in Sisești, comitatul Sătmar și redactor al »Revistei Catolice.“ a fost arestat preventiv de către tribunalul din Sătmar, pentru darea de sémă ce a făcut la 8 junie conferinței electorale din Teuții-de-sus, ca delegat la conferința națională din Sibiu: densusul a apelat. — *Dl C. Popovici Barcianu,* fost profesor de economie și agricultură la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș, éră mai târziu la școla de agricultură din Strihareț in România, este numit director la școla de agricultură din Paunești-Dragomirești tot in România. — *Ca oficieri de glóte* in Cernăuți s'au designat și dnii Cornel Diaconovici, George Jancovici și Dionisiu O. Olinescu.

Hymen. *Dl T. L. Maiorescu,* divorțat de soția sa de pân' acuma, la 618 septembrie va celebra in București căsătoria sa civilă cu dșóra Rosetti, ér cea religioasă se va face in frumoșa biserică dela Curtea-de-Arges. — *Dl Nicolae Pop,* absolvent de teologie al diecesei Gherla, s'a logodit cu dșóra Maria Bălan din

Blașfalăul-de-sus in Ardeal. — *Dl Constantin cav. de Pannel,* c. r. capitán in statul maior, s'a cununat cu dșóra Eufrosina Piteiu in Cernăuți. — *Dl dr. Andrei Monda,* medic, s'a logodit cu dșóra Rafila Sandor in Cuesd, in Ardeal. — *Dl George Stefanovici jun.* din Brașov și dșóra Eugenia Comșa din Covasna s'au fidantat.

Amormentarea lui Cipariu s'a făcut in Blaș lui după mieđădi la 3 ore, asistând lume multă vinită din mai multe părți să dea ilustrului bărbat ultimul tribut de stimă. Ceremonia funebrală s'a inceput la casa mortuară, de unde sieriul acoperit de cununi trimise din diverse părți a fost dus de profesori la catedrală, unde pontifică mitropolitul Vancea, ér canonicul dr. Ioan Rațiu rosti o cuvântare ocașională. Din biserică mortul fu dus in cimiterul dela bisericuță, la mormânt vorbi profesorul Ioan German in numele corpului profesoral al gimnasiului din Blaș. In urmă luă cuvântul dl George Barițiu și in numele comitetului Asociațiunii rosti o cuvântare care stórse lacrimi din ochii tuturor. Coșciugul fu lăsat in mormânt, ceremonie funebrală se incheiă și cei adunați se depărțară oftând din adâncul inimei: Fie-i țerina ușoră și memoria binecuvântată!

Asociațiunea transilvană. *Adunarea generală din Sibiu,* ținută la slêrșitul lunei lui august, n'a avut succesul sperat. Nu s'a intrunit atâta public, cât s'ar fi putut așteptă: ér suma încassată dela membrii noi a fost eu totul mică. abiă s'a ureat peste 200 fl. Dl George Barițiu a ținut un discurs instructiv despre educațiunea femeii. Adunarea a mers in corpore să viziteze institutul de fete, care, tot nu este încă destul de spriginit, eu tóte că in anii trecuți s'a reclamat mult necesitatea lui. Asociațiunea dispune de un capital de 111.000 fl. ér fondurile administrate de ea se ureă la 125.000 fl. Partea socială a reușit mai bine, nu numai banchetul, dar și balul și mai eu sémă concertul dat de Reuniunea română de cântări eu grațiosul concurs al dșórelor Elena Florian, Adela de Heldenberg și al dlui Victor de Heldenberg. — *Despărțemântul Sebeș* va ține estimp adunarea sa in Mercuria la 2 octombre n. sub presiul dlui I. Piso, secrețar dl D. David.

Petrecerea din Șiria, in comitatul Arad, pe care o anunțarăm in nr. trecut, dată la 20 august st. n., a reușit bine și in folosul păgubiților prin foc din Curției a produs un vinit de 35 fi 40 cr. Balurile românești din Șiria in toți anii au un succes frumos; acesta inse a intrecut pe tóte cele de pân' acuma. căci s'a intrunit un public peste așteptare mare. Meritul succesului e al presidentului balului, dl S. Petcovici și al dómnei casiere Aloisia Sida. Dar mai mult a cóntribuit jocul istoric »Călușerul“ jucat de noue feciori din popor, care a făcut plăcerea cea mai mare intregului public român și neroman, carele abiă așteptă sosirea timpului fiesat pentru »Călușer.“ E de insemnat, că danțul acesta a fost arangiat de un domn maghiar. Dorim ca in viitor să se dea și câte o mică reprezentațiune teatrală. — *Un amic al balurilor.*

Călindarul săptămânei.

Diaua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Duminica 14. Ev. dela Mateiu c. 22, gl. 5, a invierii 3.	
Duminică	30 Alexandru	11 Atanasia
Luni	31 Brêul prév. Mariei	12 Valeriu
Marti	1† St. Simeon Stelpn	13 Ida
Mercuri	2 Mart. Mamantu	14 Inalt. Crucii
Joi	3 Mart. Antimu	15 Nicodemu
Vineri	4 Mart. Vavila	16 Eufemia
Sâmbătă	5 Prof. Zacharia	17 Lambert

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Húgel in Oradea-mare.